

CHARLES DARWIN: *Lajien synty* luonnollisen valinnan kautta eli luonnon suosimien rotujen säilyminen taistelussa olemassaolosta. Suomentanut A. R. Koskimies. Kustannusliike Arvi A. Karisto, Hämeenlinna 1913—17. Sivuja XVI + 622.

Ei ole kenenkään nimellä ollut suurempaa osaa 19:nneen vuosisadan jälkipuoliskon henkisisissä taisteluissa kuin Darwinin. — — — Mutta suu-
 ralle joukolle se on tähän päivään asti jäänyt merkitsemään vain miestä,
 joka on opettanut, että ihminen polveutuu apinasta. Kaikkien näiden
 helppotajuisten tulkintain taakse on melkein kadonnut tämän nimen kan-
 tajan hahmo: kuva pojasta ja nuorukaisesta, joka raivaa itselleen oikean
 tien läpi perittyjen taipumusten ristiaallokon; nuoresta tutkimusretkeilijästä,
 joka viisivuotisella matkallaan kulkee maan ympäri avoimin silmin ja miet-
 tivin mielin; miehestä, joka sairauden jäytämänä kerää maatalonsa hiljai-
 suudessa havainnon toisensa jälkeen, tosiasian toisensa jälkeen yhdistääk-
 seen ne lopulta suurenmoiseksi, vaikutukseltaan verrattoman valtavaksi
 teokseksi; vanhuksesta, joka viimeiseen hengenvetoonsa asti väsymättömän
 ututterasti tutkii kasvien ja matojen hiljaista elämää; nerokkaasta havainto-
 jen tekijästä, joka kunnioittaa huomiollaan pienintäkin luonnonilmiötä;
 syvämielisestä ajattelijasta, joka näkee jokaisessa yksityisessä yleisen lain;
 ymmärtäväisestä luonnonystävästä, jolle on pyhää kaikki mikä elää ja liik-
 kuu; ja lopuksi maailmanviisaasta, joka työssä ja kieltämyksessä eletyn
 elämänsä lopulla tyynesti hymyillen lausuu maailmalle jäähyväisensä näin
 sanoen: „En lainkaan pelkää kuolemaa.“ *Tämän* Darwinin loistava kuva
 on säilyvä inhimillisessä sivistyksessä, vaikka hänen oppirakennuksestaan
 ei lopulta olisi enää kiveä kiven päällä!

Nämä Mayn sanat kuvaavat sattuvasti „Lajien synnyn“ tekijää, teok-
 sen, jonka D. julkaisi 50-vuotiaana 20 vuoden työn tuloksena v. 1859.
 Ei käy siis väittäminen, että suomennos olisi ilmestynyt liian aikaiseen.
 Vaikka osa D:n mielipiteistä, etenkin valinnan merkitys lajien syntymiselle,
 onkin myöhemmin todistettu vääräksi, ei se vähennä teoksen historiallista
 arvoa eikä tee suomennosta tarpeettomaksi.

Olisi vain suonut, että „Suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahast-
 on“ luonnontieteellinen osasto olisi harjoittanut hiukan tarkempaa valintaa
 suomentajan suhteen. Nyt ei voi olla ikäväkseen toteamatta, ettei suo-
 mentaja ole ollut tehtävänsä tasalla. Ei riitä, että kieli on sujuvaa, vaan

tulee osata käyttää oikeita ammattisanoja. Monin paikoin on käännöksi liian vapaata, epätarkkaa tai erehdyttävää, paikoin on lauseita omavaltaisesti lyhennetty. Useita vieraskielisiä sanoja, kuten impulssi, prosessi ja aksioomi on tarpeettomasti käytetty. Olisi sentähden välttämätöntä antaa jonkun luonnontieteellisesti sivistyneen henkilön tarkistaa suomennos ennen kuin teoksesta otetaan uusi painos.

Kaikesta huolimatta voi teosta suositella maallikoille m. m. sen komean ulkoasuun ja erinomaisen huokean hinnan (8 vihkoa à 75 p.) vuoksi.

Kaarlo Teräsvuori.

WALTHER MAY: *Biologian suurmiehiä*. Piirteitä biologian historiasta. Suomennos. Kustannusosakeyhtiö Otava, 1918. 174 siv. tekstiä + 23 kokosivun kuvaa.

Sosialistinen ja darwinistinen kirjailija, Karlsruhen teknillisen korkeakoulun eläintieteen professori *Walther May* lienee tarkoittanut teoksensa Saksan sivistyneelle yleisölle yleistajuiseksi oppaaksi biologian, elämäopin, historiaan. En tosin ole onnistunut saamaan käsiini alkuteosta eikä suomennoksessakaan ole minkäänlaista selittävää esipuhetta tai alkulauseita, mutta siihen viittaavat teoksen sekä muoto että sisällys. Tekijä on mielestäni sängen onnistuneesti jakanut aineensa 8:aan lukuun, jotka kantavat yhtä monen suurmiehen nimeä: I. *Aristoteles* (11 sivua), II. *Linné* (22 s.), III. *Cuvier* (15 s.), IV. *Baer* (19 s.), V. *Johannes Müller* (19 s.), VI. *Schleiden* (23 s.), VII. *Pasteur* (24 s.) ja VIII. *Darwin* (41 s.). Näiden nimien yhteyteen punoo tekijä kuvauksia biologian eri kysymysten vaiheista samalla lyhyesti selittäen mitä lisää eri tutkijat — joita esitetään 150—200 — ovat ennen ja jälkeen „päähenkilön“ esiintymistä antaneet kysymyksen ratkaisemiseksi.

Kuvattuaan *Aristoteleen* ansiot biologian kehittäjänä lääketieteen apulaisesta varsinaiseksi itsenäiseksi tieteeksi omine päämäärineen ja tehtävineen siirtyä tekijä eläin- ja kasvisystematiikkaan sekä eläin- ja kasvikuvailuun, joiden historiaan *Linné* on jättänyt syvimmat jäljet, ihmisen anatomiaan, leikkelyoppiin ja vertailevaan anatomiaan sekä vertailevaan eläin-anatomiaan ja systematiikkaan (*Cuvier*), sikiöoppiin (*Baer*), fysiologiaan (*Johannes Müller*), kasvimorfologiaan, -anatomiaan ja -fysiologiaan (*Schlei-*